

ที่ ๑/๒๕๐๕

หมายกำหนดการ

เสด็จพระราชดำเนินไปรับการน้อมเกล้า ฯ ถวายช้างสำคัญ
และพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวาง
มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
จันทร์ ที่ ๑๓	๑๕.๐๐ น.	ทรงรับการถวายช้างสำคัญ <u>พระราชพิธีสมโภชขึ้นระวาง</u>	โรงบ่มยา สำนักกำแพง	ปรกติขาว หรือ กากี
เสาร์ ที่ ๒๒	๑๓.๐๐ น.	ช้างสำคัญเดินทางมาถึงชานเมืองนคร เชียงใหม่ ทำพิธีจารึกนามช้างสำคัญ	วิหารวัดพระสิงห์	ปรกติขาว หรือ กากี
อาทิตย์ ที่ ๒๓	๓.๐๐ น.	ช้างสำคัญยাত্রาลอดโขลนทวาร	เชิงสะพานเนาวรัฐ ไป โรงเรียนยุพราช	} ครึ่งยศ
	๑๓.๐๐ น.	แห่ช้างสำคัญ	จากโรงเรียนยุพราชไปยัง พิธีมณฑลมหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์	
	๑๔.๓๐ น.	เสด็จ ฯ ไป ประทับ ทอด พระ เนตร กระบวนแห่ช้างสำคัญเข้าสู่โรงพระราชพิธี - เสด็จ ฯ ไปประทับยังโรงพระราชพิธี - พระสงฆ์ ๒๐ รูปเจริญพระพุทธรูป - ราชบัณฑิตบุชชาจุฬาลงกรณ์	พลับพลามหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์	

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
จันทร์ ที่ ๒๔	๖.๓๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> - ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระเทวารม - พราหมณ์อ่านฉันทคุชฎีก้อมข้าง - เสด็จ ฯ กลับ - ขับไม้ประกอบขอสามสายกล่อมข้าง 		เครื่องยศ
	๗.๐๐ น. ๑๐.๓๐ น.	ข้างสำคัญอาบน้ำ ข้างสำคัญตักบาตรพระสงฆ์ ๓๐ รูป เลียงพระ ๒๐ รูปที่เจริญพระพุทธรณ์ เมื่อก่อน (โปรดเกล้า ฯ ให้พระราชวงศ์ แทนพระองค์)	มณฑปข้าง โรงข้างต้น หน้าโรงข้างต้น โรงข้างต้น	
	บ่ายก่อน เวลา พระฤกษ์ ได้เวลา ๑๔.๒๒ ถึง ๑๔.๔๔ น.	<ul style="list-style-type: none"> - เสด็จพระราชดำเนินไปยังพิธีมณฑล - ทรงศีล - ทรงหลั่งน้ำพระพุทธรณ์พระราชทาน ข้างสำคัญ และพระราชทานกษากรณ์ 	โรงข้างต้น	เต็มยศ
		เครื่องยศ <ul style="list-style-type: none"> - ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม - พระสงฆ์กลับ - พราหมณ์อ่านฉันทคุชฎีก้อมข้าง - ขับไม้ประกอบขอสามสายกล่อมข้าง - เวียนเทียนสมโภชพระยาข้างต้น - เสด็จ ฯ กลับ 		

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามที่กระทรวงมหาดไทยกราบบังคมทูลพระกรุณา ว่า ได้รับรายงานจาก พันตำรวจเอก นิรันดร ชัยนาม ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ได้พบ ลูกจ้างอายุประมาณ ๗ เดือนเศษ เป็นช่างของนายแก้ว บัญญาคง ตำบล ออนใต้ อำเภอสันกำแพง มีลักษณะต้องตามกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติรักษาช่าง ได้ขอให้สำนักพระราชวังส่งผู้ชำนาญไปพิจารณา คชลักษณะ ซึ่งสำนักพระราชวังได้ส่งพระราชวังเมือง (บุญ กษาชีวะ ราชวังเมือง) พร้อมด้วย จมื่นสิริวัชรรัตน์ (เฉลิม กษาชีวะ) ไปพิจารณา ตรวจคชลักษณะหลายระยะ ในที่สุดปรากฏแน่ชัดว่า ลูกจ้างนี้สมบูรณ์ ด้วยศุภมงคลต้องตามตำราพระคชลักษณะ สมควรขึ้นระวางเป็นพระยา ช่างชั้น ๑ กระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยนายแก้ว บัญญาคง เจ้าของช่างสำคัญร่วมด้วยชาวนครเชียงใหม่ จึงขอพระราชทาน น้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อเป็นพระราชพาหนะคู่พระบารมี เป็นศรีแก่ประเทศ ชาติและเป็นมิ่งขวัญแก่อาณาประชาราษฎร์ได้ร่วมเย็นเป็นสุขสมบูรณ์ตาม ราชประเพณีนั้น

ทรงพระราชดำริเห็นว่า การที่มีช่างสำคัญเกิดขึ้นในราชอาณาจักร โบราณประเพณีนิยมว่าเป็นสิริมงคลอันอุดมแก่ประเทศชาติ กอปรด้วย ช่างสำคัญนี้เกิดในนครเชียงใหม่ ซึ่งได้ทรงสร้างพระตำหนักภูพิงค์ ราชนิเวศน์ไว้เป็นที่ประทับ เสมอด้วยมีพระราชฐานประจำในนครนี้ เมื่อกกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าของช่างสำคัญ พร้อมด้วยชาวนครเชียงใหม่ ได้น้อมเกล้าฯ ถวายช่างสำคัญ เช่นนี้ จึง

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักพระราชวังกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับ และให้ตั้งการพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวางที่นคร เชียงใหม่ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวเชียงใหม่ เป็นศรีแก่ประเทศชาติ ดังมีรายการต่อไปนี้

เสด็จฯ ไปรับการน้อมเกล้าฯ ถวายช่างสำคัญ
ที่โรงพยาบาล อำเภอสันกำแพง

วันจันทร์ ที่ ๑๗ มกราคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดย รถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ ไปยังโรงพยาบาล อำเภอสันกำแพง

เวลา ๑๕ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พลับพลา พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูป แล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกราบบังคมทูลพระกรุณาน้อมเกล้าฯ ถวายช่างสำคัญ และกราบบังคมทูลเบิกนายแก้ว บัญญาคง ผู้เป็นเจ้าของช่างสำคัญเข้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ขึ้นเกยทรงหลังม้าพระพุทธรูป มนต์พระราชทานแก่ลูกช่างสำคัญ ขณะนี้ พระสงฆ์ ๑๐ รูป จะได้เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานประโคม ฉิ่ง ฉับ สังกข์ แตร ดุริยางค์ เมื่อทรงหลังม้าพระพุทธรูป มนต์พระราชทาน แก่ช่างสำคัญแล้ว พระราชทานเครื่องคชาภรณ์สำหรับให้พระราชวัง

เมืองไปแต่งพระราชทานช่างสำคัญ ภริยาผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
จะได้ทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัยแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
ราชินีนาถ เพื่อทรงฉลองพระราชทานแก่ช่างสำคัญ แล้วเสด็จฯ เข้า
ประทับในพลับพลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเคนจตุปัจจัย
ไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๑๐ รูป พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก
จบแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันนี้ แต่งเครื่องแบบปรกติขาว หรือ กากี

ต่อจากนี้ เจ้าหน้าที่จะได้เตรียมการนำช่างสำคัญ จากโรงบ่มยา
อำเภอสันกำแพง เข้ายังนครเชียงใหม่ เพื่อสมโภชขึ้นระวาง

พระราชพิธีสมโภชขึ้นระวาง

วันเสาร์ ที่ ๒๒ มกราคม

ช่างสำคัญเดินทางมาถึงซานเมืองนคร

เชียงใหม่

เวลา ๑๓ นาฬิกา เจ้าพนักงานอาลักษณ์จะได้ประกอบพิธีจารึกนาม
ซึ่งพระราชทานพระยาช่างสำคัญที่อ้อยแดง แล้วพระราชครูวามเทพมุนี
(สมจิตร รังสีพราหมณกุล) จะได้จารึกเทพมนต์กำกับที่อ้อยแดง
ณ พระวิหารวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๓ มกราคม เวลา ๙ นาฬิกา ช่างสำคัญจะได้ยาตรา

ลอดโขนทวารเข้าสู่นครเชียงใหม่ ที่โขนทวารพราหมณ์และราชบัณฑิต
จะได้ประพรมน้ำพระพุทธรมนต์และเทพมนต์ แล้วปล่อยนก และไก่
อย่างละคู่ ช่างสำคัญยาตราไปพัก ณ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

เวลา ๑๓ นาฬิกา ตั้งกระบวนแห่ข้างสำคัญ ประกอบด้วยกระบวนหน้า มีตำรวจม้า นำ กองตำรวจ เจ้าหน้าที่นครเชียงใหม่ กระบวนพ็อนต่อไปเป็นกระบวนอิสริยยศ มีธงสามชาย คู่แห่ กลองชนะ สังข์ แตร เครื่องสูง พระกรรม์ภิมย์ กระบองกลิ้ง มัดหวาย พราหมณ์เชิญพระเทวกรรม ช้างนำ และช้างตาม เมื่อสุดกระบวนอิสริยยศ มีกระบวนซึ่งจังหวัดจัดสมทบตาม ขาดรากระบวนออกจากโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ไปตามถนนพระปกเกล้า เลี้ยวขวาถนนอินทวิโรต ถนนสวนดอก เลี้ยวขวาเข้าสู่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นพิธีมณฑลประกอบพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวาง

ครั้นเวลา ๑๔ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งถึงพลับพลาถาวรประจำมหาวิทยาลัย

โปรดเกล้าฯ ให้กระบวนแห่ข้างสำคัญยาดราผ่านหน้าพระที่นั่ง และนำช้างเข้ายื่นแทนในโรงพระราชพิธี เจ้าพนักงานอภิรมย์เชิญพระกรรม์ภิมย์เข้าผูกกับเสาประธาน โรงข้างข้างทิศเหนือ ขณะข้างสำคัญเข้าสู่โรงพระราชพิธี พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานเจริญชัยมงคลคาถา เมื่อข้างสำคัญเข้ายื่นโรงและกระบวนผ่านพระที่นั่งไปเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ จากพลับพลาไปยังโรงพระราชพิธี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนผ้าไตร ย่ามแพรขาวปักรูปช้างสีทองแดงหม่น และบาตรเขียนรูปช้างสีทองแดงหม่นที่ฝา พร้อมด้วย

มีถลกบาตรแพรสีขาว แต่สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะรวม ๒๐ รูป พระสงฆ์ครองผ้าเสร็จกลับเข้านั่งยังอาสนะ สงฆ์พร้อมแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธปฏิมาชัยหลังช้างซึ่งประดิษฐานที่โต๊ะหมู่พระที่นั่ง พุดตานพระคชาธารผูกศาสตราวุธ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงศีล พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร และสัตตปริต ลำดับนั้นราชบัณฑิตหนุ่มขาว ๕ นาย จุดธูปเทียนตะบะ เขียนทองบูชาจุฬารักษิศาพร้อมกัน พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้ว ออกจากโรงพระราชพิธี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระเทวกรรม พระราชครูวามเทพมุนี ทำพิธีบูชาพระเทวกรรม และบวงสรวงสังเวยด้วยผลไม้ ๗ สิ่ง แล้วพราหมณ์คู่สวดจะได้อ่านฉันทคุชฎีก่ล้อมช้างสำคัญ จบแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

เจ้าพนักงานพระราชพิธีจะได้แกว่งบันฑาะวี ศิลปินกรมศิลปากร จับไม้ประกอบขอสามสายกล่อมต่อไป

วันนี้ แต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศ

วันจันทร์ ที่ ๑๔ มกราคม เวลา ๖ นาฬิกา ๓๐ นาที เจ้าพนักงานข้างต้นจะได้นำช้างสำคัญออกไปอาบน้ำที่มณฑป ขณะอาบน้ำจะได้มีสังข์ แตร ประโคมตามประเพณี เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วจะได้นำช้างสำคัญไปตักบาตรพระสงฆ์ ๓๐ รูปที่หน้าโรงพระราชพิธี เมื่อเสร็จจากการตักบาตรแล้ว ช้างสำคัญจะได้เข้ายืน ณ แท่นเบญจพาดในโรงพระราชพิธีตามเดิม

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ประธานองคมนตรี เสด็จ
ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในการเลี้ยงพระสงฆ์ ๒๐ รูป
ที่เจริญพระพุทธมนต์แต่วันก่อน

เช้าวันนี้ แต่งเครื่องแบบปรกติขาว

ครั้นเวลา ๑๔ นาฬิกา ๒๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินจาก
พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ โดยรถยนต์พระที่นั่งถึงพิธีมณฑล ณ มหา
วิทยาลัยแพทยศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียน
เครื่องนมัสการบูชาพระพุทธปฏิมาชัยหลังช้าง แล้วทรงศีล

ได้เวลาพระฤกษ์ ๑๔ นาฬิกา ๒๒ นาที ถึง ๑๔ นาฬิกา ๔๔ นาที
นายบาง เสมเสริมสุข โหรหลวงจะได้ลั่นฆ้องชัยให้สัญญา พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินขึ้นเขยช้างเบญจพาद ทรงหลัง
น้ำพระพุทธมนต์ด้วยพระเต้าเทวปี่ธู และพระมหาสังข์ พระราชทานแก่
ช้างสำคัญ พระสงฆ์มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน เจริญชัยมงคล
คาถา พราหมณ์เป่าสังข์ พนักงานพระราชพิธีแกว่งบัณเฑาะว์ ชาว
พนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร ดุริยางค์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงหลังน้ำพระมหาสังข์แล้ว เสด็จฯ ลงจากเกยทรงเจิมที่
กระพองช้างสำคัญ แล้วพระราชทานอ้อยแดงซึ่งจารึกนามว่า

พระเศวตวรวรัตนกรี

นพีสสิริพิงคนัทย์

เอกาทศมงคลสุลักษณ์

ศุภนัขเนตราทีโควรรณ

พินิจพันธุ์อักษรคาธาร

อัฐกุศลสารตามพหุสติน

ปรมินทรมหาราชพาหน

สยามประชาชนสวัสดิคุณ

เดชอดุลยเลิศฟ้า

แล้วโปรดเกล้าฯ ให้พระราชกรูวามเทพมุนี หลังน้ำเทพมนต์ และเจิมข้างสำคัญตามประเพณี แล้วพระราชทานเครื่องต้นคาธารณ์ให้ พระราชวังเมือง และจมนัสริวัจน์เชิญไปพระราชทานแต่งข้างสำคัญ ตามยศพระยาข้างต้น พร้อมด้วยเสมาทองมีสายไปคล้องคอ แล้วทรง พระสุหรัย ทรงเจิมแผ่นป้ายสุพรรณบัฏนามพระยาข้างต้นสำหรับไป ติดที่เสาน้ำโรง และพนักงานพระราชพิธีจะได้ตั้งต้นไม้ทองเงิน ๔ มุม แทนเบญพาด เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคน จตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ ๒๐ รูป พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวาย อดิเรก ออกจากโรงข้างต้น

โปรดเกล้าฯ ให้พราหมณ์คู่สวดอ่านฉันทคุษฎ์ จบ เจ้าพนักงาน พระราชพิธีแกว่งบัณเฑาะว์ ศิลปินกรมศิลปากรขับไม้ประกอบขอ ตามสายกล่อมพระยาข้างต้น จบแล้ว พราหมณ์เบิกแว่น ข้าราชการ รับแว่นเวียนเทียนสมโภช แล้วพระราชกรูวามเทพมุนีเจิมและบ่อน นามะพร้าวอ่อนแก่พระยาข้างต้น เสด็จพระราชดำเนินกลับ เป็นการเสร็จ พระราชพิธีรับและสมโภชขึ้นระวางพระยาข้างต้น

วันนี้ แต่งกายเครื่องแบบเต็มยศ

รวักระบวนแห่ข้างสำคัญกระบวนหน้า

๑. นายตำรวจม้าหน้า	๒
๒. กองตำรวจ	
๓. เจ้านายนครเชียงใหม่	
๔. กระบวนพ็อน	

กระบวนอิสริยยศพระยาข้างต้น

๑. นายท้ายช้างถือธง ๓ ชาย	๒
๒. คู่แห่หมู่เกี้ยวลายสวมครุยมพอก ๒ สาย ๆ ละ ๕๐	๑๐๐
๓. คู่แห่ถือมัตหวายต่อจากคู่แห่หมู่เกี้ยวลาย ๒ สาย ๆ ละ ๓๐	๖๐
๔. คู่แห่ถือเส้หางม้า ๒ สาย ๆ ละ ๔	๘
๕. คู่แห่ถือกระบองกลิ้ง ๒ สาย ๆ ละ ๑๘	๓๖
๖. คู่แห่หลัง หมู่เกี้ยวลายสวมครุยมพอก ๒ สาย ๆ ละ ๓๐	๖๐
๗. กลองชนะแดง ๒ สาย ๆ ละ ๒๐	๔๐
๘. แตรฝรั่ง ๒ สาย ๆ ละ ๘	๑๖
๙. แตรงอน ๒ สาย ๆ ละ ๑๒	๒๔
๑๐. สังข์ ๒ สายละ ๒	๔
๑๑. สारว้ตรกลอง	๑
๑๒. จ่าปี	๒
๑๓. จ่ากลอง	๒

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๕

ราชกิจจานุเบกษา

๑๔ มกราคม ๒๕๐๕

๑๔.	สารวัตรเตร	๑
๑๕.	เครื่องสูงหน้า ๕ ชั้น	๖
๑๖.	บังแทรก	๔
๑๗.	เครื่องสูงหน้า ๗ ชั้น ๒ (๒ ผัด)	๔
๑๘.	กุมเครื่องหน้า	๒
๑๙.	ข้างนำ	
๒๐.	พระกรรม์ภิรมย์	
	เสนาธิปัตติ ๑ พระเกวฬพ่าห์ ๑ พระฉัตรชัย ๑	๓
๒๑.	พราหมณ์เชิญพระเทวกรรม	๑
๒๒.	พราหมณ์เป่าสังข์	๒
๒๓.	กระฉิ่งเกดัด หน้า ๒ หลัง ๒	๔
๒๔.	พนักงานข้างต้น กำกับ	๒
๒๕.	ข้างสำคัญ	
๒๖.	ราชมัญญ์เชิญเครื่องยศ อ้อย กล้วย กล้วยน้ำ	๔
๒๗.	กุมเครื่องสูงหลัง	๒
๒๘.	ฉัตร ๓ ชั้น ๒ (๒ ผัด)	๔
๒๙.	ฉัตร ๕ ชั้น	๔
๓๐.	บังแทรก	๒

กระบวนตาม ๑ ล ๑

สำนักพระราชวัง

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๕